

ἩΘΗ ΚΑΙ ΘΕΙΜΑ ΤΩΝ ΔΔΩΝ

ΠΩΣ ΓΙΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΑΛΛΟΥ ΤΟ ΠΑΣΧΑ

(Ἀπὸ ἑνα παλαιὸ Πασχαλινὸ φύλλο τοῦ «Δεσμώτου Ἀνθρώπου» τοῦ Γεωργίου Κλεμανῶ)

«Σ' ὄλον τὸν κόσμο οἱ λαοὶ προσηγορεύονται γιὰ τὰ γιορτάζοντα τὸ Πάσχα, μὲ τὰ διάφορα ποικίλα καὶ ὄμοια ἔθιμά τους, καθε ἕνα μὲ τὸν ἰδιαιτέρου τὸν τρόπο του καὶ μὲ τὶς συνήθειές του, πού διατήρησε ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ».

Ἡ Γερμανία εἶναι ἡ πλουσιώτατος χώρα σὲ ἔθιμα Πασχαλινὰ καὶ μάλιστα σ' ἀρχαϊκὰ διαμεροσηματά της.

Εἶναι καὶ ἐκεῖ ἡ μεγάλης ἰδιοκτησίας, σὺν τὰ δικά μας τὰ τοιφίλια — τοιφίλιαδωρμὲ ἐπιστημονικῶς ἐγκαταστάσι— ὅπου ἐργάζονται ἑκατοντάδες ἐργατῶν, μὲ τὶς γυναῖκες καὶ μὲ τὰ παιδιά τους, μὲ πλῆθος ἐπιστάτων καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων, πού ζῶναι καὶ αὐτοὶ μὲ τὰ παιδιά τους. Κάθε τέτοιο ὑποστατικὸ εἶναι ἕνα δλόκληρο μεγαλοχωρὶ. Στὸ κυριώτερο μέρος τοῦ χτήματος ὑφύεται ὁ πύργος— τὸ «κονάκι», πού λέμε ἐμεῖς— τοῦ ἰδιοκτήτου.

Οἱ «ἀρεντάδες» αὐτοὶ δίδουν πολλὰς ψυχαγωγίας στοὺς ἀνθρώπους των, πού τοὺς δουλεύουν, καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων διατηροῦν, μὲ ἐξοδά τους, καὶ μουσικὴ καλὴ καὶ πολὺ καλὴν ὀρχήστρα, γιὰ νὰ χορεύη καὶ διασκεδάη τὸ ὑπηρετικὸ καὶ γεωργικὸ προσωπικὸ τους.

Ὅλοι λοιπὸν αὐτοὶ ἐργάται, ἐργάτριες καὶ ἐν γένει ὅλοι οἱ ἀνθρώποι τοῦ χτήματος, τὸ πρῶτὸ τοῦ Πάσχα, π. ν. ἡμερῶσι, τοποθετοῦνται στὴ γορμῆ, μὲ τὴν μουσικὴ ἔμπροσθεν, στὸν πύργου τοῦ μεγαλοοικοκυῆ καὶ μόλις χαρᾶς ἡ ἀγὴ, χαίρειζον, μὲ θρησκειτικὰ ἐμβατήρια τὴν Ἀνάστασι τοῦ Σωτῆρος καὶ σκορῶζον παντοῦ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασι.

Μιά ὥρα ἔπειτα ἀπὸ τὸν σὺναγωγὸν αὐτὸν, γίνεται μεγάλη ὑπόδοξι, στὴ μεγάλη αἰθούσα τοῦ πύργου, ὅπου παρελαύνουν, ἔμπροσθεν τοῦ οικοδεσπότη καὶ τὴν οικοδέσποινα ὅλοι οἱ ὑπηρετοὶ, ἐργάται, ἐπιστάται καὶ λοιποὶ. Κάθε ἕνας, καθὼς περνᾷ ἔμπροστὰ ἀπὸ τὸν ἀφέντη του, τοῦ κἀνει μιά μικρὴ ὑπόκλησι καὶ καταθέτει στὰ πόδια του, ἕνα ἀναμνηστικὸ δῶρο γιὰ τὴν γορμῆ, τὸ ὅλοιο κρατᾷ στὰ χεῖρα του.

Τὸ δῶρο αὐτὸ εἶναι σχετικὸ μὲ τὴν ἐργασίαν, πού κάνει ὁ κάθε ἕνας στὸ χτήμα καὶ συμβολίζει καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ Σωτῆρος.

Οἱ κηπουροὶ, π.χ. φέρουν «στεφάνου ἐξ ἀκανθῶν». Οἱ ὑλοτόμοι φέρουν μικροὺς ἔυλινοὺς σταυροὺς. Οἱ μάγειροι κουλούρια πού ἔχουν τὸ σχῆμα τοῦ Ἁγίου Τάφου. Ἡ πλῆθος μικρὰ κάτασπρα σεντόνια, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀνόδου, μὲ τὴν ὁποίαν ἐτύλιξεν καὶ ἔθαψεν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἐδσημῶν Ἰωσήφ. Οἱ χίτσιαι μικροὺς τετραγώνους λίθους, εἰς ἀναπαράστασιν τοῦ ἀπὸ τοῦ μνήματος, τοῦ Κυρίου κυλισθέντος μεγάλου λίθου. Οἱ σιδηροφυροὶ σφαιρὰ καὶ καρφὰ, εἰς ἀνάμνησιν τῆς καθήλωσος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.

Ὁ Πυργοδεσπότης ἀναπαύει τὰ δῶρα, δίνει στοὺς ἀνθρώπους τοὺς χόρημα, εὐχόμενος:

— Ὑγιές καὶ εὐφροσύνη τὸ Πάσχα.
Ἐτα τελειώνει ἡ ὑπόδοξι, ἡ πρωΐνη.
Σὺν προχορῆσει ὅμοιος ἡ ἡμέρα, γίνεται μεγάλη λιτανεῖα ἀπὸ ὄλον τὸν πληθυσμὸ τοῦ χτήματος καὶ τοὺς κατοίκους ὄλους τῶν γειτονικῶν χωριῶν, ἡ ὅποια καταλῆγει στὴν ἐκκλησίαν τοῦ πύργου, ὅπου καταθέτουν ὄλοι μικρὰ δῶρα, καὶ ἔπειτα χαίρειζον ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Τὸ πανηγύρι τῆς ἡμέρας κλείει μὲ τὴν μεγάλην δοξολογίαν πού γίνεται στὴν ἐκκλησίαν.

Ἐπειτα τραγοῦδιαι, μουσικαὶ, χοροὶ, ὁ ἀφέντης χαρίζει βαρέλια μύρρας γιὰ νὰ διασκεδάσῃ ὁ λαός, καὶ ἡ μεγάλη αἰθούσα τοῦ πύργου, εἶναι ὄλην τὴν ἡμέραν ἀνοικτὴ, καὶ δέχεται καὶ κερονοῦ καὶ περιποιοῦνται τοὺς χωρικοὺς καὶ τοὺς ἐργάτας.

***

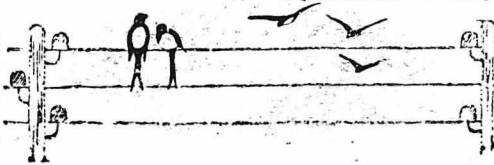
Στὴν Ἀγγλίαν ἡ Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, γιορτάζεται ἡσυχά, ὅπως καὶ ἡ ἄλλες Κυριακαὶ τοῦ ἔτους.

Τὴν δευτέραν τοῦ Πάσχα, σ' ὄλα τὰ τμήματα τοῦ Λονδίνου γίνονται χίλιες δι' ὀκαὶ λαϊκῆς διασκεδάσεις καὶ θεατρικῆς παραστάσεις, χάριν τοῦ λαοῦ.

Σὲ καλὸ τὸ ἔχουν νὰ πᾶνε τὴν ἡμέραν αὐτὴν στὸ Γρήνουϊς καὶ νὰ κολυτοῦναι στοὺς βράχους.

***

Στὴ Σουηδίαν τὴ νύκτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν, σ' ὄλα τὰ σπῖτια, ὅπου εἶναι κορίτσια καὶ παῖδι γιὰ παντρεῖα, καταγίνονται μὲ κάτι περίεργους τρόπους, νὰ μαντέψουν τὸ μέλλον, ἐάν δηλαδὴ, θὰ παντρευθοῦν ἀργὰ ἢ γρήγορα καὶ τὴν ἀνδρα ἢ γυναῖκα θὰ πάρουν.

Ἡ οἰκονομοκίαν αὐτὴ γίνεται ὡς ἑξῆς:
Σ' ἕνα τραπέζι βάζουν τρία πιάτα, στὸ ἕνα βάζουν ψωμί, στὸ ἄλλο κουλούρα τῆς Λαμπρῆς καὶ τὸ ἄλλο τὸ ἀφίνου ἀδειανό.

Τὸ κορίτσι πού θέλει νὰ ἰδῇ τὴν τύχη τὸν ἰδιαιτέρου μὲ δεμένα μάτια στὴν πόρτα τοῦ δωματίου κα' ἐκεῖ τὸ ἀφίνου μοναχό. Πάχει τότε νὰ βρῇ πού εἶναι τὸ τραπέζι γιὰ νὰ πάρη ἕνα πιάτο ἀπὸ αὐτό, ὅποιο βρεθεῖ στὸ χεῖρ της.

Ἄν πάρη τὸ πιάτο μὲ τὸ ψωμί, θὰ πάρη φτωχὸ ἄνδρα, ἂν πάρη τὸ πιάτο μὲ τὴν Λαμπροκουλούρα, θὰ πάρη πλούσιον, καὶ ἂν πάρη τὸ ἀδειανὸ πιάτο δὲν θὰ ὑπανδρευθῇ ποτέ.

Ἐπίσης πιστεύουν στὴ Σουηδίαν ὅτι τὰ μεσάνυχτα, ξημερώνοντες ἡ Κυριακὴ τῆς Ἀναστάσεως, τὰ ἄλογα καὶ ὄλα τὰ ζῶα, πέφτουν στὰ γόνατα, καὶ προσκυνοῦν τὸν Σωτῆρα, πού ἀνασταίνεται.

***

Στὴν Οὐαλλίαν πιστεύουν πολὺ στὶς νεράιδες, ἡ ὄμορφες νεράιδες ἔχουν ἀγαθοκοι ἐκτίρασι καὶ δύναμιν τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἐνῶ ἡ δύναμιν των κακῶν νεράιδων, ἐκρηδνίζονται ἀπὸ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος.

Ἐπίσης σ' ὄλα τὰ χωρὰ τῆς Οὐαλλίας, τὴν παραμονὴν τοῦ Πάσχα, ἀνάβουν μεγάλες φωτιές τὴν δεκάτην ὥραν τῆς νυκτός.

Καθε οἰκογένεια ἀνάβει τὴ δικὴ της φωτιά στὴν αὐλὴ της καὶ μαζεύεται γύρω-γύρω ὄλη ἡ οἰκογένεια καὶ παρακολοῦθε τὴν καισί της. Πιστεύουν ὅτι ἡ φωτιὰ αὐτῆς, προλέγουν τὸ μέλλον τῆς οἰκογενείας. Κυττάζουν π.χ. ἐάν ἡ φωτιὰ καιεῖ λαμπρὰ ἢ δύσκολα, ἐάν βγάξαι καπνὸ ἢ ὄχι, ἐάν καιῇ ἀργὰ ἢ γρήγορα, καὶ ἀναλόγως μὲ τὶς παρατηρήσεις αὐτῆς, κρίνουν πὸς θὰ εἶνε ἡ χρονία γιὰ τὴν οἰκογένειαν καὶ γιὰ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας.

***

Στὴν Ἰσπανίαν ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικώτερα τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα, μεταξὺ τοῦ ἀρχαιοκοι πληθυσμοῦ, εἶναι ὁ λεγόμενος Πασχαλινὸς ἀγὼν τοῦ χιτῶνος. Σὲ ὄρισμὲν ὄρα καὶ τόπο, ὄλα τὰ ἀνύπανδρα κορίτσια, πού ἔχουν ἡλικίαν 14 ἐτῶν καὶ ἄνω, μαζεύονται καὶ κίνουν ἀγῶνας... ὄρουσιν!... Ἐκεῖνη πού θὰ κησῇ παίξει γιὰ βραβεῖο, ἕνα πλούσιον ὑποκάμισον κατασκευασμένο ἀπὸ τὸ πὺδ ἔκλεκτὸ λινό τῆς Ἰσπανίας κεντημένο πλούσια καὶ στολισμένο μὲ μεταξωτῆς κορδέλλας.

Τὰ ὑλικά γιὰ τὸ ποικαίμισον καταβάλλονται ἀπὸ τὸν κῆνον ἔρανο τοῦ χωριοῦ καὶ τὰ κεντήματα εἶνε τῶν κοριτσιῶν πού θὰ ἀγωνισθοῦν.

***

Στὴν Ἰταλίαν ὁ ἐορτασμοὸς τοῦ Πάσχα, θυμίζει τὴν περίοδο τῶν καρναβαλιῶν. Τὰ πασχαλινὰ δὲ αὐτὰ καρναβαλῖα βρῶσταν μὲ βδομάδα.

Στὴ φλωρεντίαν γίνονται καὶ μεγάλες πομπῆς στοὺς ὄρους, πού εἶναι ἕνα θέαμα πανοραμικὸ, πού χαρακτηεῖ τὸν κόσμο. Στὶς πομπῆς αὐτῆς, τῶν ὁποίων προηγείται πάντοτε ἕνας σταυρὸς στολισμένος μὲ λουλούδια καὶ μὲ πλατεῖες μεταξωτῆς πολυχορμης κορδέλλας, ἀκολουθοῦν νεκίδες πού χορεύουν καὶ μεσαιωνικοὶ πολεμισταὶ ἄπάνω σὲ ὄμοια ἄλογα καὶ χίλιες δυὸ ἄλλες ἀπεικονίσεις καὶ ἀναπαράστασεις τοῦ βίου τοῦ Σωτῆρος.

Αὐτὰ στὴ Βόρειον Ἰταλίαν, στὴ Νότιον ὄμως, ὅπως π.χ. στὴ Καλοβρία διαγώνιζονται ποιά θὰ φάη περισσότερα..... Λουκανικὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην!...

Στὰ Ἑλληνικὰ χωρὰ τῆς Ἰταλίας, τὰ ἔθιμα τοῦ Πάσχα, ὄμοιαζον πολὺ μὲ τὰ ἑλληνικά. Οἱ ἀπὸ αἰῶνων ξηνητευμένοι ἐκεῖνοι Ἕλληνες κατῴρωσαν νὰ διατηρήσουν, ἔστω καὶ λίγο παραλλαγμένη τὴν γλῶσσάν τους, καὶ τὰ ἔθιμά τους. Τὴ μεγάλην Πέμπτην βάρφουν τρία αὐγά, ἐνῶ οἱ Ἰταλοὶ δὲν βάρφουν. Τὸ ἕνα ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀφίνου στὴν εἰκόνα, τὸ ἄλλο θὰ τὸ βάλλουν στὸν ἐπιτάφιο τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ τρίτο θὰ τὸ φυλάξουν καὶ θὰ φάη ὄλη ἡ οἰκογένεια, ἀπὸ λίγο, τὴν ὄραν τῆς Ἀναστάσεως στὴν ἐκκλησίαν.

***

Στὴ Μάλταν πάλι, ἔχουν σὲ καλὸ, νὰ πᾶνουν ἕνα ψάρι, ἀπὸ τὴν θάλασσαν, τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Γιὰ αὐτὸ μετὰ τὴν ἐκκλησίαν ὄλοι οἱ Μάλτεζοι καταβρῖνουν μὲ καλαμίδες καὶ ριχτῆς στὴν ἀχροθαλασσά. Ἐκεῖνος πού θὰ πᾶσῃ τὸ μεγαλύτερο καὶ ἀκριβότερο ψάρι, θὰ εἶνε ὁ εὐτυχῆς καὶ δοξασιμένος τῆς χρονιάς... Εἶναι δὲ ὑποχορσμένος νὰ πᾶη στὴν ἐκκλησίαν ν' ἀνάψῃ μιά λαμπάδα καὶ νὰ ἤρσοκνησῃ. Οἱ δὲ συχωρῖανοί του, τὸν παίρνουν καὶ τὸν φιλεῦσιν στὰ σπῖτια τους.